49ՐԴ ՏԱՐԻ Թիւ 2034 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 30 ՅՈՒՆՈՒԱՐ — 12 ՓԵՏՐՎԱՐ 1908 30 ՓԵԱՆՈՒՆՔ ՍԱՆԻ 1324 — 9 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1326

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grande Rue de la Sublime Porte.
CONSTANTINOPLE

ՑԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԻՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գրանդ Ռիւ տէ Սբ-Փորթ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱԹԱԻՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
اوسمانجه بر سیاسی غزته در
صاحبی امتیازی : یوحنا افندی قیریان
ادارهسی : باب عالی جادهسی نومره ۳۸

ԹԱՂԱԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՆԽԻԿ Տարեկան Կիսամեայ
Պոլսոյ համար 80 ղ. 50 ղ.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 14 ֆր.
ՏԱՐԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՃԱՌՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տող 6 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր գայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Թերթիս հմուտ աշխատակից Տոքթ. Մանասէ Է. Զէվիկեան օրուն հմտութիւնը յօդուածները այնչափ հաճոյքով կը կարդացուէին Մանզումէի մէջ, կայս. Կառավարութեան կողմէ թղթակցական բժիշկ նշանակուած ըլլալով Երուսաղէմայ Կառավարչութեան Ռէֆիրանի բաժնին, այս անգամ խմբագրութենան զրկած է իր ուղեւորութեան նօթերը օրոնք ո՛չ միայն Համիդ գրիչի մը պէս դիտող ու սրատես աչքի մը արդիւնքներն են՝ զոր քաջալոյս ենք որ հետաքրքրութիւնամբ պիտի կարդան մեր ընթերցողները։

ՃԱՄԲՈՒՌՆՕԹԵՐ

ԻԶՄԻՐԷՆ ՊԷՅՐՈՒԹ

Զանց կ'ընեմ նկարագրել հոս Պոլսէն մինչեւ Իզմիր ճամբորդութիւնս, որովհետեւ նոր բան մը չի պարունակեր իր մէջ։

Իզմիր քաղաքին վաճառականական առեւտրական ու բնական գեղեցկութենց հռչակաւորութիւնը հեռուէն միայն լսած ըլլալուս՝ ակնարկներս չեղա կը սեւեռեմ վինքը իր ներկայութեան մէջ ալ տեսած ըլլալու անյագ փափաքով։ Կ'անցնինք բերդին ամրութենց առջեւէն. քաղաքը այլեւս պարզուած է մեր առջեւ կիսաթոլորակ ամփիթատրոնի մը ձեւով. հարիւրաւոր շոգենաւեր ու առագաստանաւեր կեցած են նաւահանգստին մէջ, ոմանք Պաւէն ներս և ոմանք ալ դուրս. Իզմիր ալ ունի Հայտար Փաշայի նման պառ մը բաց ծովուն մէջտեղ։ Զախ կողմերնիս արուարձաններէն Քօրտէլիօն ու Քարշը-Եաքան, աջերնիս ալ հանուր Զմիւռնիան ցցուած է մեր առջեւ։ Քարափին վրայ միանձի հանրակառքերուն թեթեւաշարժ երթուղարձը, շէնքերուն ու խանութներուն հմայիչ տեսքը, անհամար և այլասեռ բազմութեան երթեւեկը ամէնուս ուշադրութիւնը կը գրաւեն։ Հիմայ քանի մը մէթր երկայնութեամբ ձգուած չուանով մը միայն բաժնուած ենք քարափէն։ Աւաղ որ շոգենաւը շատ քիչ պիտի կենար այստեղ և մենք Իզմիրը անձամբ ալ այցելած ըլլալու նախանձախնդիր փափաքին մէջ շուտով ցամաք կ'ելնենք եւ մէկ երկու ժամուան կարճ միջոցի մը մէջ կ'այցելենք շատ մը տեղեր։ Անցագրի դիւանին անմիջապէս կիցը գտնուած նաւամատոյցէն խուռն բազմութիւն մը կը խուժէ դուրս. Համիտէ շոգենաւային ընկերութեան նաւերուն ճամբորդներն են ասոնք. այս շոգենաւները քաղաքին և արուարձաններուն միջեւ կը բանին մեծ դիւրութիւններ ընծայելով հանրութեան երթեւեկին։

Առանց չափազանցութեան կրնայ ըսուիլ թէ Իզմիր բնական ու գեղարուեստական չնորհալի վայրերով օժտուած ըլլալէ զատ առաջնակարգ վաճառական նաւահանգիստ մը եղած է այսօր. Իզմիր ամէնաբաւական մէջնորդն է Եւրոպայի ու Փոքր Ասիոյ ներքին գաւառաց միջեւ, շնորհիւ իր նաւահանգստին ապահովութեան ու երկրին ներսերը միրճող երկաթուղիի գիծերուն առատութեան։ Բնակչութիւնը 300,000ի թիւ մը կը ներկայացնէ։ Կը նեռուինք կառքի մը մէջ և կ'այցելենք քարափին մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը. Նախ մաքսատունէն մինչեւ Հալքա-Բունար։ Կառավարական շէնքերու, հիւպատոսարաններու զիրար գլող փառայեղ ճարտարապետական մրցակցութիւնները հրապուրիչ վայրի մը վերածած են Իզմիրի քարափը, որ իր ընդարձակօրէն լայն երկայնութեան վրայ սալարկուած է քառակուսի գեղեցիկ քարերով։ Պոլսոյ մէջ Թարապիոյ և Պէյօղլը Տէրէի քարափները մէյմէկ մանրանկարները կրնան կազմել այս քարափին։ Զմիւռնիոյ հռչակաւոր Ճարկիլիները ուշադրութիւնս կը գրաւեն ծովանայեաց սրճարաններուն և հանրային զբօսավայրերուն առջեւ։ Հանրակառքը մաքստան առջեւէն մեզ կը տանի դէպի Գօնաքի կողմը. հոս կը գտնուին զօրանոցը իր հրապարակով, գեղարուեստական աղբիւրով ու ժամացոյցով, կառավարական հոյակապ շէնքը, Իսատիէ վարժարանը եւն.։ Նոյն պահուն զինուորական նուագախումբը գեղեցիկ եղանակներ. կը նուագէր զօրանոցին առջեւ։ Կ'երթանք դէպի շուկաները, հանրային վայրերը, մեծ վաճառատունները և կ'արտօրանք դարձեալ դէպի շոգենաւ։ Բայց կարելի է չմտաբերել Իզմիրի՝ անցեալին մէջ ունեցած դերը մեր համայնքին մտաւորական ու գրական զարթնումին մէջ. տակաւին մինչեւ մեր օրերը ողբացեալ Մ. Մամուրեան այս քաղաքէն կը հնչեցուներ գրականութեան ու հրապարակագրութեան իր վարպետի ձայնը։ Բայց ինչո՞ւ համար Մ. Նուպարեան 1907ի Նշան Պալիկեան տարեցոյցին մէջ տխրաւիթ հարկը կ'ունենայ շեշտելու թէ Իզմիրցի Հայը իր ասոմային մտաւորական գործունէութիւններուն մէջ աւելի իր անցեալովն է որ կը պարծի։ Խորհող միտքի մը այս տպաւորիչ յայտնութիւնը սեղմ ճշմարտութիւն մը կը յայտնէ իր մէջ. Զմիւռնահայ մտաւորականութիւնը հաւնիթաց չէ քալած դժբաղդաբար իր ծննդավայրին յարաճուն և արագ զարգացումներուն հետ։ Անիկա ներկային մէջ ալ պէտք է իրականացնէ իր անցեալի պարծանքը։

Ասոնց չունեցայ այցելելու մերաղնայ հաստատութիւնները, ոչ հոյակապ Ս. Ստեփանոսը, ոչ Մեսրոպեան վարժարանը և ոչ ալ Առաջնորդարանն ու Ազգային հիւանդանոցը. չկրցայ երթալ նաև հայ թերթերուն տպարանները։ Ժամանակը սղնցան և չոգենաւն ալ կ'արձակէր իր մեկնումի հիշը. լոյսերը վառուած են ամէն կողմ. սրճարաններուն և գարեջրատուներուն առջև ամբոխը սկսած է իր գիշերային խրախճանութիւնները նուագարաններու ընկերակցութեամբ և մենք քաշտփին վրայ նուագող մանտոլինի, կիթառի, աքօրտէոնի և դաշնակի խուժդի մը հեշտալուր մէկ վալսին գգուանքին տակ կը հրձուինք ալիքներուն վրայ խայտացող մեր մակոյկին մէջ ու կը դառնանք դարձեալ շոգենաւ։ Խարիսխը կը վերնայ կամաց կամաց. Իզմիրը նոյնն կը դիտենք այս անգամ իր գիշերային փառայեղ տեսարանին մէջ ուր գիտութեան ընձեռնած լուսաւորութեան միջոցներուն ամէն տեսակները զիրար կը գերազանցեն, օդային կազէն սկսեալ մինչև Lampe Luxeը կամ ելեքտրական լապտերները՝ ողողելով ամբողջ քաղաքը ակնախտիղ լոյսերու ցանցի մը տակ։ Կը մեկնինք այլեւս, գիշերը հեռզհետէ կը յառաջանայ և մենք դարձեալ ընթրելու կատարելէ ետք Նորէն կ'երթանք մերձուելու Մորիէոսի գիրկը։

Նաւը անդադար կ'առաջնայ դիշերուան լռին մթութեան մէջ և երբ առաւօտուն կ'արթննանք բոլորովին թողուցած ենք հետզհետէ Բիոսը, Սքալանովայի ծոցը և Սամոսը ու մտած կղզիներուն մէջ որոնց անհամնում շղթայանման շարքերը կը տեւեն մինչև Իրիկուն և ուր ժամը թրքական 10ին մօտ յանկարծ ինքզինքիս մօտեցած կը տեսնենք Հռոդոսի։ Պատմական հարուստ տարեգրութիւններով բեղուն քաղաք մը պիտի տեսնէինք. կամաց կամաց կը մօտենանք անոր. մաթիս առջև կը շարուին տակաւ միջին և նոր գարերու ժամանակաշրջաններուն աչ կղզին։ Շուրջ մղուած ահեղ ծովամարտները և Օսմանեան նուաստորմին փառայեղ յաղթանակները։ Բաղաքը կը սկսի պարզուիլ մեր առջև որ շատ գեղեցիկ տեսարան մը ունի. ադին անդին ցանցնուած հողմաղացները յատակ կերպով կ'երեւան արդէն իրենց դարձող ու աշխատող հուժկու առագաստաթեւերով. բոլորովին նորութիւն մըն էին ասոնք ինծի համար որովհետեւ առաջին անգամ ըլլալով կը տեսնէի։ Խօսակիցս եղող Բիւուշլինեան կրօնաւոր մը որ լաւ կը ճանչնար այդ քաղաքը ատենով հոն պաշտօնավարած ըլլալուն՝ իմ հետաքրքրութիւնս կը գոհացնէ պատմական և տեղագրական ծանօթութիւններով, կը ցուցնէ ինձ ասպետներուն՝ ատենով բնակած դղեակները որոնք այսօր կարեւոր հնութիւններ են ու տեսնելու արժանի։ Միջնադարեան բերդերուն բեկորները միայն մնացած են քաղաքին շուրջը. տուները ճաշակաւոր և վայելուչ են պարտէզներով շրջապատուած։ Բայց Հռոդոս քաղաքին էն չքեղ դիրքը այն ատեն միայն կը տեսնենք երբ շոգենաւը վերջնականապէս երկաթ կը նետէ բուն նաւահանգիստին առջև։ Ճշմարիտ զմայլելի է տեսարանը այստեղ. կիսաթոլորակի ձեւով շարուած պարիսպներու մուգկարմիր շարք մը շրջապատած է ամբողջ նաւահանգստին ծոցը։ Բերդերուն կազմած այս աղեղին ծովին մէջ երկընցող երկու ծայրերուն վրայ ալ կը տեսնուին մէյմէկ հսկայ ամրոցներ որոնք կը դիտուին ըլլալ Հռոդոսի հնադարեան պատմական սրձանին երկու ոտքերուն պատուանդաններ։ Այս արձանը մէկն էր աշխարհիս եօթը հրաշալիքներէն։ Հին Հելլէններուն գովքէ չինուած այս արձանը իր վիթխարի ու խոյզոր զանգուածով խիստ զարհուրելի տեսք մը պիտի արտայայտէր եթէ այսօր մնացած ըլլար. որովհետեւ իբրև պատուանդանները ցոյց տրուած ամրոցներուն մէջտեղի հեռաւորութիւնը եթէ չափենք, մօտաւորապէս քառասուն մէթրի երկայնութիւն մը կ'ունենանք. այլեւս երեւակայելու է ուրեմն թէ այս հսկամասութեամբ ինչ մեծութիւններ պէտք է ունենային արձանին անդամները. ճարտարապետական ինչ խոր հմտութիւն պէտք է թափել նմանօրինակ գեղարուեստական գլուխգործոց մը յառաջ բերելու համար։ Կը պատմուի թէ Հելլէնները իբրև քաղաքին պաշտպան չատուածին իպատիւ չինած էին այս արձանը որ ամբողջ քաղաքը իր ոտքերուն մէջտեղը առած կը հսկէր անոր վրայ։

Հռոդոսցի մրգավաճառներու աղմկայոյզ խումբեր շոգենաւին սանդուխէն վեր կը մագլցին իրենց նարինջներուն և մանտարինաներուն գովեստները պոչալալով. ասոնց ժխորին մէջէն ինքզինքս հազիւ դուրս կը նետեմ մակոյկ մը նստելով քաղաքին ներքին մասը տեսնելու դիտումով. ան ալ բնայատուկ տպաւորութիւն մը կ'ընէ Նորկ այցելուին վրայ։ Թէև գեղեցկագիտական ճաշակով ոչ այնչափ համապատասխան արտաքին վայելուչ տեսքին, փողոցները, շուկաները և խանութները օժտուած չէին ճարտարապետական ճաշակ մը գոհացնելու մասնայատկութիւններով. գեղջուները չատ տեղեր գայլահաղի քարերով սալարկուած են ինչ որ տարօրինակ երեւոյթ մը կը պարզէ. կան նաև տուներ ալ բոլորովին այս քարերով կերտուած։ Տեղւոյն բնակիչներուն վկայութենց համեմատ այս քարերէն չատ կը գտնուին եղեր նոյն կղզիին մէջ։ Փողոցները ոգեւորութիւն մը չունէին, երթուղարձը չատ քիչ էր. մեր հետաքրքիր հարցումներուն պատասխանուեցաւ թէ բնակիչներէն չատ՝ տակաւին այս ժամուն քաղաքէն դուրս իրենց աշխատութենց մէջ կը գտնուին։ Հռոդոս արշիպեղագոս կղզիներուն կուսակալանիստ քաղաքն է և կը գտնուի համանուն կղզիին վրայ, ունի 10,000ի մօտ բնակչութիւն մը մեծ մասամբ յոյներէ բաղկացած։

Մութը կոխած է արդէն և կ'սկսինք շարունակել մեր ճամբորդութիւնը։ Հռոդոսով այլեւս ցամաքը վերջացած է մեր տեսողութենէն. մինչեւ Պէյրութ երեսուն և վեց ժամ ծովու և երկինքի մէջտեղ միայն պիտի նաւարկենք։ Այլեւս հիմայ պիտի մտնենք իսկապէս Միջերկրական ծովը որ հանդարտ ծով մը չեղաւ մեզի համար։ Կէս գիշերին կ'արթննամ գուրսը վայրագօրէն փչող հովին և ալիքներուն ուժգին բաղխումներուն տակ։ Մինչեւ ատեն մը զգացած չէինք ծովու վրայ ըլլալնիս բայց հիմայ փոխուած է այլեւս։ Ալեկոծութիւնը և փոթորիկը կը սկսին ծայր տալ և կը սաստկանան հետզհետէ, ահագին Նիկէրը կը սկսի երերալ մակոյկի մը նման, ան վարժուած է թերեւս անկանգ արհամարհել փոթորիկը առանց իր գնացքը թեթեւցնելու բայց ճամբորդներէն շատերը անվարժ են տակաւին։ Գլխագարութեան, սիրտի խառնուելուի դէպքեր տեղի կունենան հետզհետէ, ոմանք աղեխարշ աղաղակներ կ'արձակեն չկրնալով հանգստանալ իրենց ներքին կազմաւորութեան մէջ յանկարծակի կերպով առաջ եկած վրդովումէն. շոգենաւին մնայուն բժիշկը ինչպէս նաև ճամբորդ բժիշկներ որոնց մէջ նաև այս տողերը սարքագրողը կը ջանանք պէտք եղած բժշկական օգնութիւնները փութացնել անմիջական պէտքեր ունեցողներուն, բայց դժուար կ'ըլլայ արդարեւ, շոգենաւին մէջ քայլ մը առաջ երթալ առանց մէկ կողմէն միւսին զարնուելու, հազիւ վայրկեան մը հանդարտութիւնը կը տիրէ և անա խոշոր ալիք մը կու գայ դարձեալ վրդովել մեր հանգիստը։ Կը լսենայ վերջապէս բայց մեր վիճակը դարձեալ մեւեւոյնն է. արեգակին ծագումը հազիւ ատիճան մը կը մեղմէ ծովին փոթորկայոյզ վիճակը. կամրջակին վրայ ելլելով շուրջս կը նայիմ անգամ մը, երկնքին և ծովուն համայնատարած ընդարձակութիւնն է միայն, տիեզերքին բացարձակ անհունին մէջ կորսուած կէտ մըն է այլեւս մեր նաւը որ անընդհատ կը քալէ շարունակ ծուխի գարգմանկներուն ծուէններուն շարելով մթնոլորտին մէջ։ Կէս օրուան միջոցներուն հեռուին մէջ կը նշմարենք Կիպրոսի բարձրաբերձ և աղօտ գագաթները որոնք ամօթխած հարսերու պէս կը խուսափին։ Իրիկուն կ'ըլլայ դարձեալ, մութը կը կոխէ, փոթորիկը քիչ մը կը հանդարտի թէեւ բայց կէս գիշերուան մօտ դարձեալ կուգայ ճամբորդները մատնել նոր փորձութիւններու։ Եւ անա մթնշաղին ժամ մը մնացած կը նշմարենք Պէյրութի փարոսներուն լոյսերը. քանի կը մօտենանք լոյսերը այնքան կը շատնան և վերջապէս ինքզինքիս կը գտնենք քաղաքին գիշերային համայնատարած պատկերին առջև։

ՏՈՔԹ. ՄԱՆԱՍԷ Ա. ԶԷՎԻԿԵԱՆ

Քեփրոն

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Առ. Ա.Ն. Գ.Ր. Է.Ֆ. ՈՍԿԵԱՆ

Կը չնորհաւորեմ ձեզ որ գեղեցիկ մտածումն ունեցած էք հայերէնի թարգմանելու անգլիացի հանրածանօթ բնագիրքներ, գիտական, եւն. եւն.։ Լորտ Էվպրիի «Կեանքի գործածութիւնը» անուն պատուական երկը, որ ո՛չ թէ միայն ամէն լեզուի թարգմանուած է, այլ զանազան հրատարակութեանց արժանացած ու հարիւր հազարաւոր օրինակներ սպառած է։

Մեր մէջ խիստ զգալի է պակասը ա՛յնպիսի գրքերու, որոնք չինիչ, առողջ, գործնական գաղափարներովը ազնուացնեն բարքերը, արդիւնաւոր, ճշմարիտ կեանքի մը ուղին բանան մարդոց առջեւը։ Ձեր թարգմանած գիրքը, մին է այն գրքերէն, գրուած փորձառու, կեանքը իրապէս լաւ գործածել գիտցող անձէ մը, ու համեմուած աշխարհի զանազան հին և նոր իմաստուններու խօսքերովը գեղեցիկ։ Իրապէս արժանի է «Դարուս Աւետարանը» և մեր մէջ «ցարդ հրատարակուած գրքերուն օգտակարագոյնը» նկատուելու։ Պիտի մաղթէի որ ձեր թարգմանած գիրքը շուտով սպառէր, մուտ գտնելով ամէն խաւերու և տուներու մէջ, և ունենայիք ձեր աշխատութեան բարոյական և նիւթական վարձատրութիւնը։ Իրաւ որ գրքին գինը — 6 ղրուշ — ոմանց սուղ պիտի թուի, բայց նկատի առնելով գրքին ընդարձակութիւնը և մաքուր տպագրութիւնը, կը կարծեմ թէ սուղ չէ։ Անգլիոյ մէջ նոյն գրքին ոտան հրատարակութիւնները կատարած են։ Բայց ատ անշուշտ մեր մէջ կարելի չէ, մինչեւ որ բարերար մը գտնուի որ ստանձնէ գրքին տպագրական ծախքերը զայն ոտան ծախելու մտօք։

Կարելի է տեղեակ էք թէ մենք ալ թարգմանել սկսած էինք այս գիրքը գրեթէ երկու տարիէ ի վեր, և Մանզումէի մէջ ալ 5-6 գլուխը հրատարակել տուած էինք։ Այս ատառ գրքի ձեւով հրատարակել տալու նպատակն ունենալով՝ հրատարակիչներուն դիմած էի, հաճութիւնին ստանալու համար։ Անոնք ալ նամակս հեղինակին զրկած էին, որ սիրով կ'արտօնէր, խնդրելով որ 6 օրինակ զրկեմ երբ լոյս տեսնէ։ Շահկանութենէ զուրկ պիտի չըլլար նոյն իսկ նամակը մէջ բերել, որուն թարգմանութիւնն է հետեւեալը.

Լոնտոն. 20 Յունվար 1907

«Տէրը Մաքվիլլան և ընկ. (*) ինծի յանձնեցին ձեր նամակը որով արտօնութիւնս կը խնդրէիք Հայերէնի թարգմանելու իմ «Կեանքի գործածութիւնը» անուն երկս։

Շատ ուրախ պիտի ըլլամ եթէ թարգմանեք։ Կը բարեհաճի՞ք 6 օրինակ զրկել ինծի երբ լոյս տեսնէ։

Ձեզդ յոյժ անկեղծօրէն
ԷՅՎՊՐԻ

(*) Գրքին հրատարակիչները։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(75)(

ԿԻՐՔԻՆ ԶՈՒՐԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԵ.

ՋԵՐՄԵՌԶՆԴ ԿԻՆ ՄԸ

Նօվանթէլ սասկ թանկագին զուգադիպութեամբ մը Պէռթ Լիսթրալի քեռայրը՝ նաւապետ պարոն Քրօզնը գտնելէն խիստ գոհ,

—Բայց դուք բնաւ փոխուած չէք, պարո՛ն նաւապետ, ըսաւ, մինակ քիչ մը յոգնութիւն կը նշմարուի դէմքերնուդ վրայ. գուցէ դուք զիս մոռցած էք, ես սակայն բնաւ մտքէս չեմ հեռացներ շոգենաւին մէջ ձեզի հետ անցուցած օրերս. նոյն իսկ Հավրը բնակող մէկ բարեկամս իմացայ թէ առեւտրական նաւի մը նաւապետ էք կարգուած։

—Շնորհակալ եմ բարեկամս, երկու տարիէ ի վեր առաջին նաւագնացս եմ ատ առեւտրական նաւուն, երկար ճամբորդութիւն մը կատարած էինք, ուրկէ հաղիւ ուժ օր կայ վերադառնալնուս. դուք կը շարունակէ՞ք ձեր զինուորական ծառայութիւնը։

—Ո՛չ, պատերազմէն ետք ձգեցի զինուորական ասպարէզը։

—Հասկցայ, հասկցայ, անպատճառ կարգուելու մտքով...։

—Ոչ, բնաւ մտքէս չանցնիր կարգուիլ, կ'ուզեմ ամուրի ապրիլ միշտ։

Նաւապետ Քրօզնն խորապէս զգածուած,

—Շատ աղէկ կ'ընես, սիրելի՛ս, հառաչեց։

—Ըսել է ասանկ ամուրիութիւնը ջատագովելու կը համարձակիս, այնպէ՞ս է. Հավրի ընկերս ըսած էր նաեւ թէ ամուսնացած էք բարիացի կնոջ մը հետ։

—Այո՛, հիշդ է, կարգուած եմ։

—Շատ աղէկ էք ըրած, կարելի է այս պատճառով Բարիզ հաստատուիք, առաջուան պէս կը գտնեմ զձեզ, կ'ուտենք կը խմենք, կը պարտինք, կը զուարճանանք. Բարիզի մէջ շատ մը բարեկամներ ունիմ, ամէնքն ալ կը սիրեն զիս ու կը համակրին ինձ, որովհետեւ ամէնուն ալ բարիք ընել ու օգտակար ըլլալ կ'ուզեմ, անոնք թէեւ ինձ պէտք չունին, բայց ես ինքնաբերաբար իմ ծառայութիւններս տրամադրելի կ'ընեմ անոնց, դուք ալ նոյնպէս թէեւ ինձմէ ակնկալութիւն մը չունիք, բայց եթէ կ'ուզէք պատուել զիս ծառայութիւն պահանջեցէք ինձմէ, մարդ կեանքին մէջ անանկ դժուարութիւններ կ'ունենայ որ բարեկամ մը միայն կրնայ հարթել զանոնք. մենք վաղեմի բարեկամներ ենք, մանաւանդ չարքաշութեան ու ճամբորդութեան բարեկամներ, ինչ որ անլուծելի մտերմութեան մը յատկանիշն է. զիս իբր ձեր ամէնէն մտերիմ ու անձնուէր բարեկամը ընդունիլ հաճեցէ՛ք. կը յիշէ՞ք Հավանայի մէջ անմոռանալի բարիք մը ըրած էիք ինձ մէկ մենամարտիս իբր վկայ գտնուելով։

—Այո՛, կը յիշեմ, սպանիացիին հետ մենամարտեցար ու խիստ փառաւոր յաղթանակ մը տարիր, բայց միթէ դուք բարի՞ք կը նկատէք այս պարագան. ձեզի պէս արի անձնուէրութենան մը մենամարտին վկայ ըլլալը պատիւ կը սեպեմ ինձ։

—Ընդհակառակը, եթէ դուք չըլլայիք, ես պիտի չկրնայի մենամարտիլ ու պատիւս ոտնակոխ պիտի ըլլար. ինչ որ է ձգենք անցեալը, կը խնդրեմ որ զիս իբր ձեր բարեկամը ընդունիլ հաճիք։

Նօվանթէլի այս խօսքերն ու անձնուիրական յայտարարութիւնները խիստ նպաստաւոր տպաւորութիւն կ'ընէին ծովային մարդուն վրայ, որուն դէմքը հետզհետէ վստահութիւն արտայայտող երեւոյթ մը կ'առնէր։

—Ուրեմն վաղը առաջին անգամ ճաշի կ'սպասեմ ձեզ տունս, յարեց Նօվանթէլ, խիստ ընտիր rоіl ունիմ, դուք ալ երբ խմէք պիտի հաստատէք խօսքս։

—Շնորհակալ եմ բարեկամս, չեմ կրնար գալ, շատ քիչ անգամ դուրս կ'ելլեմ տունէն, ինչ ինչ պատճառներով ստիպուած եմ տունս մնալ։

—Ներեցէ՛ք, հասկցայ, ամուրիները չեն կրնար հասկնալ ամուսնական կեանքը, դեռ նոր փեսայ էք, չատոնց ի վեր ալ բաժնուած էք ձեր ամուսնէն, հիմա շատ բնական է որ տունէն դուրս ելլալ չուզէք, Աստուած անվերջ երջանկութիւն պարգեւէ։

—Ոչ, այնպէս չէ, հառաչեց նաւապետը, կինս հիւանդ է, անոր համար...

—Անցած ըլլայ, վաղանցիկ անհանգստութիւն մըն է անշուշտ. նախապէս ըրած կատակախօսութիւններուս համար ներում կը խնդրեմ. բարեբախտ եմ որ ատանկ անակնկալ զուգադիպութեամբ իրարու հանդիպեցանք, հոս շատ չէք յաճախեր կարծեմ։

—Ո՛չ, առաջին անգամ ըլլալով հոս եկայ։

—Ես ալ հազուադէպ կերպով կու գամ հոս. գիտէ՞ք ինչու եկած էի այսօր, յուղարկաւորութիւնը կատարուած սա խեղճ կինը հինուց ի վեր կը ճանչնայի...։

— Օրէրայի պարահանդէսին մէջ սպաննուած կինը ըսել կ'ուզէք. այնպէս չէ՞։

—Այո՛։

—Դիտէ՞ք ով է մարդասպանը։

—Ստոյգ բան մը չեմ գիտեր, ըսաւ Նօվանթէլ կատարեալ անտարբերութեամբ, ենթադրութիւն շա՛տ, ամէն գլուխէ ձայն մը կ'ելլայ. վերջին իմացածս այն է թէ պարկեշտ, փափուկ ու պատուաւոր երգչուհի մըն է եղեր ոճրագործը, ուզողը թող հաւատայ։

—Պարկե՞շտ, պատուաւո՞ր, բարեկի՞րթ հա՛... գուցէ Նաւապետը իւրաքանչիւր բառի վրայ չեշտելով, վստահ են որ այն երգչուհին է մարդասպանը։

—Մինչեւ որ դատը չտեսնուի, ըսուած խօսքերը կարեւորութիւն չեն կրնար ունենալ, սա չափը կայ որ, երգչուհին հիմակուհիմա բանտարկուած է, որուն անունն ալ Լիսթրալ է եղեր։

—Այո՛, Լիսթրալ....

Նաւապետը հետզհետէ կը փոխուէր, քիչ առաջուան հանդարտութիւնը տեղի տուած էր մաշեցնող յուզումի մը, խեղճ մարդը ձեռքը գլուխը տանելով մէկ քանի անգամ մատուները մազերուն մէջ խօթեց. Նօվանթէլ որ նաւապետը խօսեցնելու համար այսչափ սիրտ կը հատցնէր,

—Ներեցէ՛ք, ըսաւ, արդեօք դո՞ւք ալ կը ճանչնայիք Ժիւլիա Տօրսիվալը, որովհետեւ կը տեսնեմ որ մարդասպան կարծուած երգչուհին հանդէպ ձեր վրէժխնդրութիւն մը կը տածէք. եթէ անոր վրայ լիակատար տեղեկութիւն ստանալ կ'ուզէք, ինձ յանձնեցէք ատ գործը, կրնամ խիստ օգտակար ըլլալ ձեզ, զինքը հարցաքննող դատաւորը իմ խիստ մտերիմ բարեկամս է։

—Ոչ, չեմ ուզեր հետաքրքրուիլ անանկ ստորին աղջկան մը արարքներովը, երանի թէ փոխանակ բանտ դնելու, զնտան նետէին զայն, երանի թէ խեղդէին, սատկեցնէին թշուառականը։

—Ինչո՞ւ սակայն, ինչո՞ւ այսչափ վրէժխնդրութիւն. ըսածս ըլլալու է, դուք անպատճառ միւլիսի երկրպագուներէն ըլլալու էք։

(Շարունակելի)

Դեռ վերջերս աւարտած էր գրքին ամբողջ թարգմանութիւնը, և հրատարակութեանը պիտի ձեռնարկէի, երբ իմացայ թէ դուք թարգմանած էք։ Հոգ չէ։ Արդէն մեր փափաքը այդ գիրքը հայերէնի թարգմանուած տեսնել էր, և ուրախ եմ որ մեզմէ աւելի կարող մէկը կը թարգմանէ։ Մերինին մէջ ակամայ պակասներ ալ պիտի գտնուէին։

Հեղինակը ուրախ պիտի ըլլայ երբ իմանայ թէ իր գիրքը մեր մէջ ալ ա՛նքան կը սիրուի որ նոյն ատեն երկու թարգմանիչներ կ'ունենայ։

Միայն թէ կրնայի՞ արդեօք խնդրել ձենէ որ, բարեհաճութիւնն ունենայիք դուք ղրկելու հեղինակին ձեր թարգմանութենէն 6 օրինակ, քանի որ դուք կ'ունենաք բաղդը մեզմէ առաջ հրատարակել տալու։

Հաճեցէք ընդունիլ այս առթիւ մեր յարգանքները

Մնամ ձերդ

ՄԻՍԱՔ ԹԱԹԱՐԵԱՆ

28 Յունվար 1908

Բաթը. վարժարան, Պարսկաստան

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՄՈՒՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՄԻԼԻԱՌՆԵՐՈՒ ՇՐՋԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

Ամերիկեան միլիառատէր ընտանիք մը օրիորդ մը կարդուեցաւ Մաճառբաստանէն կոմսի մը հետ։ Պակէն քանի մը օր վերջ Նիւ Եորքէն զրոյցներ եկան թէ մանկամարդ կնոջ մայրը նոշանուեր է իր փեսային Մաճառ մէկ բարեկամին հետ։ Հարուստ մարդոց ճաշակագրին չուրջ հետաքրքրութեան հալումը չուսեցողին համար այս ամուսնական պատմութիւնը բոլորովին անտարբերութեամբ կ'ընդունուի, իբրեւ պարզ լուր մը թէ ուոիր առողջ երիտասարդ մը ամուսնացած է իր սրտին սիրածին, թերեւս նաև սիրած մեծաղին հետ։ Միայն թէ Օր. Կլէտիս Վանտէրպիլթի ամուսնութիւնը Միացեալ Նահանգաց մէջ քաղաքական եւ ընկերային շատ լուրջ հարց մը եղաւ, և ամերիկեան Խորհրդարանին մէկ անդամը քմահաճոյք ունեցաւ առաջարկ մը ներկայացնելու որպէս զի արգիլուի հարուստ ժառանգորդուհիներու արտածութիւնը։ Ամերիկացի օրիորդներուն արտասահմանիկներու հետ ամուսնութեան դէմ բուռն գրգռութիւնը ա՛նքան շահեկան է, եւ մեծ ժողովուրդին հոգւոյն ա՛նքան խորախոր արմատներէն կուգայ որ կ'արժէ այս առթիւ մտնել մանրամասնութեանց մէջ։ Որովհետեւ այս շարժումին մէջ արդարացի զգացում մը կայ, ազնուապետական դասակարգին դէմ անվստահութեան դրդուածք մը, որ կը սկսի պարզուիլ երկրին ամէնէն նշանաւոր ընտանիքներուն մէջ։ Ամերիկուհին իր մարմնական կերպարանքին նայելով, միջին հաշուով կը վերաբերի ամենագեղեցիկ տիպարին, զոր մեր դարը կնոջական դէմքի անթերութեան վրայ կազմած է։ Սովորաբար հասակագեղ է, կանգնագեղ, ուղղաբերձ, քաղուածքի մէջ ազատ համարձակ, սքանչելի պարանոցով, մազերու փարթամութեամբ, փափուկ գոյնով և աչքարհաղնին քաց աչքերով։ Կեանքին ձանձրոյթէն շատ քիչ անգամ կը չփուի։ Արդէն միջին դասակարգի մէջ մնական ո և է աշխատութենէ կամ ընտանեական հոգատարութենէ բոլորովին անջատ է ան։ Կամովին ստանձնած պարտաւորութիւններ ունի միայն, որոնք ընկերային խորագրգիռ հասկացողութիւն մը և իմաստ մը կուտան անոր։ Ազնուական արտադրութիւնն է կնոջ ընկերային սանձարձակ և չփացած տիպարին, որ զերծ է ամէն խակութիւններէ, և որ աշխարհի վրայ իսկ կը վայելէ երանութեան պարտէզը։ Ասիկա ազատ է անոր ժորմինին կազմութեան վրայ, և իր գեղեցկութիւնը պերճանք մը դարձած է, զոր Եւրոպայի ժողովուրդներէն մեծագոյն մասը չեն կրնար արդիւնաւորել նմանօրինակ աշխատութիւններով, կամ, ինչպէս Մոլինարի կ'ըսէ, նոյն չիճուկը գործածելով։ Ամերիկեան ժողովուրդը ընկերային ա՛նպիսի կացութիւն մը ունի, որմէ առաջ կուգան գեղեցիկ կիներ ժառանգականութեան և ընտրողականութեան օրէնքին ամբողջական հաւանականութեամբ։ Դերման տանտիկին մը, որ իր ձեռքով թոնիրին վրայ կը դնէ կերակուրին պտուկը, կամ ինք իր ձեռքով կը լուայ ճերմակեղէնները, Ամերիկուհին վրայ ա՛նտպաւորութիւնը կ'ընէ թէ ասիկա կը նուաստացնէ իր սեռը։ Տարօրինակ և մտմաւոր տեսակէտներէ բղխող քաղաքակրթութեան մը ազդած հիացումը, բնականաբար ա՛նքան ճիշդ է, որքան կրնայ ակընկալուիլ ո և է կենդանի էութենէ։ Կան ատիճաններ որոնք մինչև վերջին տասնորդական կէտերու վրայ ցոյց կուտան թէ Ամերիկուհին ազգրին մեծութիւնը ո՛րքան է միջին հաշուով, քանի՛ միլիմէթր է իր ոտքը, իր ձեռքը, իր լանջը։ Եթէ ամերիկեան ազգը տեղ ունենար Նորագոյն կրօնքներ կազմելու, ապահովաբար տաճար մը պիտի կանգնէր կիներուն համար։ Բայց յոյժ գործնական տաճար մը, ուր բանականութեան աստուածուհին պիտի պաշտուի։ Որովհետև Ամերիկուհին իր չուրջ հոսեցնող խունկերու ա՛յս ծուխին մէջ տէր կը մնայ իր անձին, իր արիւնին և իր կիրքերուն։

Ամերիկուհին էութիւն մըն է, որ ո և է նիւթական լուծէ չի ճնշուիր և գրէթէ չի ճանչնար ո և է աշխարհային ծանրութիւն։ Բայց իրեն մէջ գտնուած կորովը և ինքնագարուծմի ձգտումը կը պարպուին մտաւոր աշխատութեան մէջ։ Միլիոնաւոր դեռատի օրիորդներ կը վայելեն հոն բարձրագոյն դաստիարակութիւն մը, Եւրոպացի կիներէն աւելի, և տակաւին կ'ուսանին, երբ իրենց եղբայրները երկար տանէ ի վեր պարտաւորուած են թողուլ գպրոցական գրասեղանը, և կեանքի խիստ ճամբուն մէջ մտնել։ Ամերիկացի օրիորդը ուրախ զուարթ օրը օր կ'ընէ մինչ երիտասարդը առտուն կանուխ կը ճնշուի մանարանին կամ գերասենեակին մտահոգութիւններէն (*)։ Ամերիկեան բարձր դասուընկերութեան նրբութիւնը կը պարտինք կնոջ, որ, Եւրոպայի մէջ տեսնուածէն բոլորովին տարբեր, դաստիարակութեան և ընկերային ազնուացման գլխաւոր ներկայացուցիչն է։ Այս պարագան անջրպետ մը կը դնէ առն և կնոջ միջև։ Հոն կիսը ստուգիւ շատ մտացի չէ, բայց կըրթութիւնամբ երկի մարդէն գերազանց է յաճախ, մինչ ամենաներքին ընթերցումը կինը, ըլլայ հարուստ ըլլայ աղքատ, միշտ կը մղէ սիրոյ մէջ անձնատուր ըլլալու անո՛ր, որ զօրաւոր անձնականութեան մը միջոցաւ կը զգացնէ անոր իր գերազանցութիւնը։ Կ'ըսուի թէ մարգարիտը իր հիանալի փայլով հանդերձ հիւանդ խեցեմորթի մը արտադրութիւնն է։ Այսպէս ալ քիչ մը անընկան են Ամերիկուհին գրաւիչ հրապոյրին համար ընկերային նախապարարումները։

Ա՛լ աւելի նախընտրելի են հարուստ դասակարգերուն, միլիառատէրերուն աղջիկները, որոնցմէ շատերը կը հաւատան թէ կեանքի վայելքը դրամով կը գնուի։ Էրիկները իշխանական հին դղեակներ, գոհարեղէններ և պատկերներ կը գնեն։ Եթէ ընկերային աւելի բարձր դիրք մը ունին, ինչպէս Բարնէկի, մեծաքանակ գումարներ կը նուիրեն կամ ամենաթանկագին հաւաքածոներ, ինչպէս Կլէտիս Վանտէրպիլթի մեծ-հայրը, որ Միացեալ Նահանգաց ամենագեղեցիկ նկարներու թանգարանը ունեցած է։ Բայց կիները տեսակէտով մը բոլորովին խրտչող են, աշխարհատեաց են։ Իշխանուհիներու պէս կ'ապրին նեղ շրջանակի մը մէջ, ծայրայեղ պերճանքներէ պարուրուած, և առանց ո և է շփումի կարօտութեան և թշնամութեան հետ։ Իրենց յատուկ բազմաթիւ պաշտօնեաներ ունին, որոնցմէ կը շնորհուին շատ կանուխէն և իրենց նուիրուած ամբողջ գրականութեան մը շնորհիւ իրենց երեւակայութիւնները կ'ընդլայնուին, և իրենց սեփական արժանիքներուն վրայ ծայրայեղ գաղափար մը կը կազմին։ Վերջապէս կը թթանան, և հարստութեան ընձեռած դիւրութիւնները անգամ չեն կրնար գոհացնել իրենց ջիղերը։ Ցեռոյ տխուր ձանձրութիւնը կը ցցուի անոնց առջև, յղփացածներուն ծանր հիւանդութիւնը, և ինքնին ցանկութիւն մը կը ծագի ամբողջ կեանքը փոփոխելու, ծնաբ գտնին մը փնտռելու և իրենց հարստինքէն՝ Ամերիկայէն՝ այլ ևս իրենց չընդունած տպաւորութիւնները կրկին նորոգել։ Ցորենի միլիառատէր Էյթերի աղջիկը Հնդկաստանի Փոխարքայուհի եղաւ, և փիղի մը կոնակը հեծած զբաղանդէսի վայրը գնաց, ուր խորունկ խոնարհութիւններ ըրին իրեն առջև հնդկական բնիկ իշխաններ, որոնց նախահայրերը Ֆրիստոսի ծնունդէն ալ առաջ հզօր վարիչներ էին։ Քոնսուէլօ Վանտէրպիլթ ոսկեզօծեց Մարլպորոյի կոմսին զինանիքը, և իր դրամներովը փրկեց Մարլպորօ ընտանիքին հավանաւոր նահապետական դղեակը, Պլենհայմ, որ կոմսին պարտքին համար ամուրդի հանուած էր։ Ահա ազնուապետական ձգտումը, որմէ կը վախնան Ամերիկացիք, և փտած ծաղիկ մը կը համարին ա՛յն Ամերիկուհին որ ամերիկեան հողէն կ'առնէ կը տանի յանկարծ հոն վաստակուած հարստութիւններ։ Դրամը կ'եղբայրանայ ազնուականութեան հետ, և միլիառատէրին ձանձրացող աղջիկը, որ արդէն ա՛նքան յուզումներ զգացած է Ամերիկայի մէջ, կ'ուզէ եւրոպական սիրոյ պակ մը կամ պակիկ մըն ալ զգալ իր խոպոպիքներուն վրայ։

Այս փափաքը բնական հետեւանքն է Միացեալ Նահանգաց ընկերային ուժերուն։ Ֆրանսացի թատերգրա՛ներ սա՛ հարցումը մէջտեղ նետեցին թէ ի՛նչպէս կրնայ ըլլալ որ ուշիմ և խորագոյն կիներ կը հրապուրուին սիրողէ մը, որ նրաղդով և տաղանդով և նոյն իսկ մարմնական նկատումով իրենց օրինաւոր ամուսինէն վար կը մնայ։ Բայց զանց կ'ընեն սա՛ պարագան թէ կեանքին օրըստօրէական միօրինակութիւնը, ընտանեկան ընթացքին մանր մանրը նեղութիւնները, աշխատութեան դժվարակութիւնները և մտահոգութիւնները էրիան հրապոյրը կը բթացընեն, մինչ սիրողը միշտ կերակի առաւօտեան մը պէս կ'երեւի, զերծ բոլոր ընտանեկան մեծ ու պզտիկ նեղութիւններէ, միշտ թափառած և երկրպագու իր սպասով ստացուածքին առջև։ Այս ազդեցութիւնը ըրած են եւրոպացի ազնուական երիտասարդները միլիառատէրերու աղջիկներուն և միլիառատէր այրիներուն վրայ։ Ասոնք ընդհանրապէս ա՛ն տեսակ մարդիկ են, որոնք ծանր աշխատութեան հարկի տակ չեն մտած, իրենց կեանքը յարատեւ յորելեան մը եղած է ագին անդին, և տեղ տեղ ընկերային մեծ ազդեցութիւն ալ ունին, ճակտի քրտինքով վաստակուած տղարներու գլուխ չունին, միայն թէ մանկամարդ հիներու կրնան հայթայթել հնօրեայ ընտանեկան դղեակներու և ընկերային պատիւներու անոյշ հրապոյրները։ Արդարեւ ասոնք ազնուապետական ձգտումներ են։ Սերունդ մը անցնելէ վերջ հարուստին զաւակները կը գոհանան իրենց ժառանգած տնտեսական կարողութենէն և ձեռքերնին ծալած կ'ուզեն ու կը վայելեն այլապէս, ինչպէս եղած է Վանտէրպիլթի համար, վաստկող մեծ-հօր մահէն վերջ։ Սակայն այսպիսիներուն ազնիկները ազնուականութեան աւելի նրբացած ձեւերը կը փնտռեն։ Կիները բնազդաբար խոյս կուտան ա՛նպիսի էրիկներէ, որոնք Նիւ Եորքի Ե-րդ Փառուղիին իրենց ապարանքներէն դուրս թրբթներու փոշիով կը ծածկուին, և իրենց մտեգին սեղանաւորական պատերազմներով կը դաժանանան։ Կիները, որոնք բնաւ չեն ուզեր գիտնալ թէ իրենց էրիկներուն սիրտը ճաշի ժամերու միջոցին ի՞նչ մտահոգութիւններէ ընկճուած է, որոնց համար էրիկը պէտք է միշտ զուարթ ընկերակիցը ըլլայ զբօսանաւերու մէջ և զբօսանքի հրապարակներուն վրայ, ազնուականութեան շրջանակներուն մէջ բնամոյն տարբեր կը գտնեն և ընկերային ա՛նպիսի դիրք մը, զոր չեն կրնար ունենալ Ամերիկայի պէս զուտ ժողովրդային դեռնին վրայ։ Սակայն գէշ ժամանակ մը սկսած է միլիառատէրերուն համար, որոնց աղջիկները Եւրոպա կ'երթան։ Բուզվէլթ ապառաժի զանգուածներ կը նետէ ասոնց դէմ, և հսկայ հարստութիւններ կրնան փչրուիլ անոնց առջև։ Առ այժմ մաճառ ազնուականները երջանիկ են իւրացնելով ամերիկեան թանկագին մետաղը։ Տեղն է հոս յիշեցնել աւստրիական առած մը, — «Դու, երջանի՛կդ Մաճառաստան, կարգուէ։»

(Նայէ Ֆրայէ Բրէսկ)

ՆՈՐ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ։—Պահպանողականք այս երրորդ անգամն է որ Անգլիոյ մէջ կը յաղթեն ժամանակի ընտրութեանց մէջ։ Հիրֆորտշայրի մէկ շրջանակին մէջ պահպանողական Մր. Կուլտինկ 1292 ձայնի մեծամասնութեամբ գրաւեց հանգուցեալ Ազատականի մը տեղը։

ՄՐ. ՐՈՒԶՎԷԼԹ ԻԲՐԵԻ ԽՄԲԱԳԻՐ ԿԱՄ ԻԲՐԵԻ ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐ։—Նիւ Եորքի Նահանգապետ Մր. Հիրսթ, ա՛նքան գոհ եղած է Մր. Բուզվէլթի ամերիկեան Խորհրդարանին ուղղած հակաթրբսթ պատգամագրէն, որ նամակով մը առաջարկած է նախագահին տարին 60,000 տոլար (12,000 սթերլին) տալ, եթէ իր Նիւ Եորք ձգրնը թերթին յօդուածներ գրէ։ Մր. Բուզվէլթ տակաւին չէ պատասխանած։

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՄԸ ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐԸ։—Ռալվատօսի (Ֆրանսա) Եղեռնադատաստանը արտասովոր դատ մը դատեց, որու վախճանը հասաւ ամբողջ ընտանիքի մը դատապարտութեամբ. մայրը մահուան դատապարտուեցաւ, չափահաս զաւակ մը քսան տարուան տաժանակիր աշխատութեան, և տասնչորս տարեկան աղջիկ մը կանանց յատուկ բանտ մը դրուեցաւ մինչև որ չափահաս ըլլայ։ Այս երեք յանցաւորները կինն ու երկու զաւակներն էին ոսկարկող գործաւորի մը, զոր անցեալ Նոյ՝ին սպաննեցին գիշեր մը իրենց տան մէջ։ Ոճիրին մանրամասնութիւնները այնքան ահռելի են որ նկարագրել կարելի չէ, և դատավարութեան միջոցին երեւան եկած իրողութիւններուն նայելով, խեղճ մարդուն աչքերը փորեր են խըղդելէ առաջ։ Մանչ ու աղջիկ իրենց ոճիրը խոստովանեցան, բայց մայրը մինչեւ վերջը ուրացաւ իր մասնակցութիւնը։ Դատարանը սակայն գլխաւոր յանցաւորը նկատեց զայն, և մահուան վճիռը արտասանելով դատաւորը կարդաց հայրասպաններուն դէմ բանաձեւը։ Բայց վերջերս Ֆրանսայի մէջ եղածին նման, կը կարծուի թէ այս մահուան վճիռը պիտի մեղմանայ։

ԲԱՐԻՁԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

11 Փետրվար 1908

Ֆրանսական 3%		96.77
Օսմանեան Միացեալ	բաց.	96 05
» »	գոց.	96.25
Երկաթուղի		178.25
Պանք Օթթոման		716.—
Պալիա Բարա Այարն		451.—
Թրանսվաալ		49.75
Ռիօ Թինթօ		1625.

ՔՐՈՆԻԿ

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և Առենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննէսեանի կազմեց իր չաբաթական նիստը, որուն ներկայ էին Տ. Գարբիէլ և Տ. Մովսէս սրբազանները, Տ. Դաւոնդ վրդ. Դուրեան և Տէր Սահակ Տէր Սարգսեան և Տ. Կարապետ Սանտալճեան Ա. քահանաները և Տ. Միքայէլ քհյ. Աշճեան։

1. Սղերդի տեղապահ Տ. Կորիւն վրդ. Սրապեանի պաշտպանութեան համար ընդարձակ հանրագիր մը ղրկուած էր։ Ժողովը արդէն որոշած ըլլալով պահել զայն իր պաշտօնին մէջ, խնդիրը փակեալ նկատեց։

2. Վանայ տեղապահ Տ. Նեղէս Մ. վրդ. Խապեան կը տեղեկագրէր թէ Լիմ անապատի միաբաններէն Տ. Դանիէլ վրդ. 37 տարիէ ի վեր օտարութեան մէջ անյայտ մնալէ յետոյ վերջերս յանկարծ երեւցած է Վանայ մէջ և ո և է պաշտօն խնդրած է։ Ժողովը նկատելով որ 37 տարիներ թափառական կեանք մը վարած է յիշեալ վարդապետը և նկատելով որ իր անցեալ կենցաղին որպիսութիւնը անծանօթ է, որոշեց իբրև Լիմ անապատի միաբան վանք ղրկել և առ այժմ ո և է պաշտօն չի յանձնել։

3. Ժողովը Գուզկունճուզի Ս. Լուսաւորիչ և Սէլամիէի Ս. Խաչ եկեղեցիներու քահանայից միացման խնդիրը դարձեալ նկատի առնելով, հարկ համարեց այս անգամ դարձեալ թէ քահանայից դասուն և թէ Թաղ. Խորհրդոյ առանձին պաշտօնագրեր ղրկել և յանձնարարել որ այդ երկու եկեղեցիներու քահանայից դասուն միացման խնդիրը յաջողութիւն գտնէ։

4. Տրապիզոնի առաջնորդ Տ. Էմանուէլ վրդ. Պալեան, այս անգամ տեղեկագրելով թէ՝ քաղաքին մէջ բնակող աշաղուրկ Տ. Գրիգոր քհյ. Թիրեաքեան, քանի որ Արմաշի դպրեվանքը ընդունուելու յարմար չէ դատուած, կը խնդրէր Ազգ. Հիւանդանոցի անկեւանոցի բաժնին մէջ պատսպարել զայն։

Ժողովը հարկ համարեց պատասխանել թէ, այդ բաժնին մէջ ևս ընդունիլ անկարելի է, այլ պէտք է զայն պարարկել տեղւոյն մէջ։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը վարչական և ամուսնական խնդիրներով։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ միաբան Տ. Անանիա Հաղարապետեան և Տ. Սերովբէ Սամուէլեան վարդապետներու Երուսաղէմատան մէջ բնակութեան մասին Երուսաղէմի Միաբանութեան Տնօրէն Ժողովոյ կողմէ յարուցուած խնդիրը, Ս. Պատրիարք Հայրը նկատողութեան առնելով, յանձնարարեց Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ.ի որպէս զի յիշեալներուն բնակութեան մասին յարուցուած արգելքը բառնալու համար հարկ եղած թոյլտուութիւնը ձեռք բերէ և անոնց ընծայուի պատշաճ հանգստութիւն, որչափ ատեն որ մնան Պոլսոյ մէջ։ Տ. Սերովբէ վրդ. արդէն Պաղատեէն մեկնած էր Պոլսոյ ճամբով Երուսաղէմ երթալու համար. հետեւաբար իր պաշտօնավարութեան համարատուութիւնը Վարչութեան հաղորդելէ ետք, պիտի մեկնի Երուսաղէմ։

ՈՒՐՖԱՅԻ Գաւառ. Ժողովը գրութեամբ մը Ս. Պատրիարք Հօր դիմելով խնդրած է որ Սսոյ մայրավանքին Դպրեվանուց բաժնէն և արքեպ. նաչառ նախորդ վերատեսուչը Տ. Գարեգին վրդ. Խաչատուրեան, որ առժամաբար Մարաշ կը գտնուի, իրենց առաջնորդական տեղապահ կարգուի։ Տ. Փաւէն վրդ. ալ այս մտօք դիմում ըրած է Ս. Պատրիարք Հօր, խնդրելով որ Գաւառ. Ժողովոյ սոյն խնդրանքը նկատողութեան առնուելով գոհացում տրուի։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ առաջնորդ Տ. Ստեփանոս արքեպ. Յովակիմեան, Արմաշի փոխ-վանահայր Տ. Բարգէն Ծ. վրդ.ի իրեն տուած այցելութեան փոխարէն, անցեալ ուրբաթ օր առաջն. փոխանորդ Տ. Պարգեւ վրդ.ի առաջնորդութեամբ պատգամաւորութիւն մը ղրկած է Արմաշ, ուր պատշաճ ընդունելութիւններ և վայելուչ պատուասիրութիւններ տեղի ունեցած են։ Պատգամաւորութիւնը երկու օր Արմաշի մէջ մնալէ ետք Նիկոմիդիա վերադարձած է։

Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ա. քհյ. Մկրեան երէկ Խոփական Օսմանիկ չոգենաւով մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ. Ազիքսանդրիա։ Ազգերթի գացած էին Պատրիարքարանի արձանագրութեանց դիւանի տեսուչ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան և այլ ուրիշ հավակիր բարեկամներ։

ԳԱՍՐԳԻՒՂի նորապսակ Տ. Գէորգ քհյ. Անդրանիկեան, երէկ առաջնորդութեամբ աւագերէց Տ. Կարապետ Սանտալճեան Ա. քհյ.ի, ներկայացաւ Ս. Պատրիարք Հօր, որ այս առթիւ իր օրհնութիւնները տալով, քահանայական պաշտօնի մասին գեղեցիկ յորդորական մը խօսեցաւ։

ԹԷՂԵԱՆ Բարթող էֆ.ի զոքանչ մօր՝ այրի Տիկին Փափրոնէ Քիւչիւկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ Ազգ. ազանդրիչէն Միհրան էֆ. Թէղեան փոխան ծաղկեպսակի 40 ֆրանք ղրկած է Գալֆեան Որբանոցին ի նպաստ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Դպրաց Դասը իր ինամեալ մատակարարութեան տեղեկագիրը և հաշիւը Պատրիարքարանի ներկայացուցած է քննութեան և վաւերացման համար։

ԻԶՄԻՐԻ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն հրգաբարձութիւնը իր գիւանը կազմած է հետեւեալ կերպով, Յակոբ ծան էֆ. Պալըքճեան՝ ատենապետ, Յովհաննէս էֆ. Գ. Փափազեան՝ ատենադպիր, Գրիգոր էֆ. Բարսեղեան՝ գանձապետ և Ստեփան էֆ. Պարոնեան՝ անդամ։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ ԴՈՒՌԸ... ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Իզմիրի մէջ Հայ մը որ երկար տարիներէ ի վեր անպսակ կերպով կը կենակցէր ուրիշ Հայ կնոջ մը հետ, անցած չաբաթ ստիպուեր է պակուրի հետեւեալ արտակարգ պարագաներուն տակ։ Այս երկու անպսակ ամոլները իրենց տարիներու կենակցութեան ունեցած էին մանչ մը ու աղջիկ մը։ Հայրը վերջերս ծանր հիւանդութեան մը ենթարկուած էր և փրկութեան ամէն յոյս կորսնցուցած. երկու զաւակները նկատելով որ մարդուն մեռնելէն ետք իրենք բնաւ իրաւունք պիտի չունենան անոր հարստութիւնը ժառանգելու, թախանձագին կը դիմեն մահամերձ հիւանդին վրայ ու կը խընդրեն անկէ որ օրինաւորապէս պսակուի իրենց մօրը հետ և վաւերացնէ թէ իրենց երկուքն ալ իր զաւակներն են։ Հիւանդը կը համակերպի, վերմակներու ծածկոցներու մէջ կը փաթթուի, ներկաները վեր վերցնելով զայն գծուարաւ ոտքի վրայ կը բռնեն, մինչեւ որ պսակի արարողութիւնը կը լմննայ։ Ցապաղած փեսան պսակէն անմիջապէս ետք նորէն կ'ինկայ անկողին, անուշ յաւիտենականութեան մէջ կատարելու համար մեղրալուսնի ուղեւորութիւնը։

Ապօրինի կեանք վարողներու, անպսակ ու անվաւեր ամուսնութիւններու ցանցին մէջ թալթալողներու և վերջապէս հանրութեան քալած ուղիղ ճամբէն չեղողներու համար ասկէ աւելի տխուր ու հրահանգիչ պատկեր մը կարելի չէ երեւակայել։

ԵՌԻՊՏՈՍԻ Քաղաք. Ժողովը իր վերջին երկու նիստերուն մէջ զբաղած է գլխաւորաբար խորհրդակցութիւններ կատարելով այն պաշտօնագրերուն նըկատմամբ, որոնցմով կարգ մը առաջարկներ կը ներկայացնէ Գաւառ. Ժողովոյ Նկատառման. Այդ առաջարկներուն գլխաւորներն են. 1. Գաւառ. և Քաղաք. Ժողովներու պակասեալ անդամներուն տեղ ընտրութիւն կնա-

---

Բաւական է որ ասոնք ամէնքը եղան։ Այս անգամ ամէն բան խոր մութի մէջ մնաց հանրութեան համար, որ ուրիշ դէպքերու համար ընդհանուպ դադրեցուս այս գործով զբաղուէ։ Առառաւելն մարթ ընդ մարթ գոց կուռքի մէջ Տարիա Լանթէն տեսնողը, սա կամ նա, կը խօսէր թէ որքան ծերացեր է։

Երբ Տօնաթօ լսեց թէ Տարիա Լանթէ ընկերութիւն մը կազմեր է, և դարձեալ ներկայացում պիտի տայ Քոնսթանցի թատրոնին մէջ, սա՛ գաղափարը քստմնեցուց զինքը։

«Դիդէ Իշխանուհին»։ Իմ «Իշխանուհի»ս պիտի ներկայացնէ։ Իմ «Դիդէ Իշխանուհիս» պիտի երգէ։

Բայց այս մոլեռանդ երեւակայութենէն ետ դարձաւ հանդարտ խորհրդածութեամբ.

«Զիս կ'ատէ ան։ Իր սիրոյն բովի նդակ անեղութիւնը անեղ ատելութեան փոխարկուած է։ Կը հաստատեմ ասիկա — իրեն համար ըրածներէս ետքը — կատարելապէս կը հասկնամ ասիկա։ Սպաննեցի իր աղջիկը և մանկութեան մղեցի զինքը. առաթուր կոխեցի իր սիրտը։ Իր ատելութիւնը մինչև իսկ զղջանքի դարձած է։ Եւ իմ օգերա՞ս պիտի ներկայացնէ միթէ այս վիճակին մէջ։ Այս օգերան։ Նոյն իսկ ենթադրելով թէ իմ մասիս իր սէրը ո՛չ մէկ երկրաւոր կնոջ սէրն ըլլայ, դարձեալ չի կրնար։ Չի՛ կրնար։ Թո՛ղ որ օգերային յարդարումին համար բաւական կարեւոր գումար մը պէտք է։ Եւ նոյն իսկ եթէ ուզէր... Այսինքն եթէ ի վիճակի ըլլար մոռնալ ու ներել։ Մնաց որ իր ձայնը չի բաւեր «Իշխանուհի»ին համար։ Արդէն անգամ մը բաւական ինձի։ արդէն անգամ մը անկարելի կը նկատեր իրեն համար երգել «Իշխանուհի»ն։ Եւ անկէց ի վեր ինչե՞ր պատահեցան։ Անկէց ի վեր պառաւ կին մը դարձած է։ Ամէն պարագայի մէջ հիմա հիւանդ կին մըն է... Երբ իմ «Յաղթականուհի»ս անյաջողութեան բոլոր յանցանքը անոր վերագրեցի, բայց արտիս խորէն գիտէի թէ ան անմեղ էր։ Այսու հանդերձ մահ. ու հարուած մը տուի իր սրտին։ որովհետեւ իր սէրը մտցուցի։ Բայց եղաւ այլևս։ Սոսկալի բան է որ ամենայն պաղարիւնութեամբ այսպէս կրնամ ըսել։ Եւ սոսկալի բան է որ ասանկ բաներ կըրնան պատահիլ կեանքի մէջ»։

Փորձեց Տիրուհի Մասիմայի միջոցաւ հասկնալ թէ Տարիա ի՞նչ օգերա պիտի ներկայացնէր դարձեալ։ կոմսը պիտի կրնար գիտնալ անշուշտ։ Բաւական է որ կրնային հարցնէր նէ։ Այսպէս ալ ըրաւ։ բայց կոմսը մերժեց Տարիայի վրայ խօսիլ կոմսուհիին հետ։

Տօնաթօ կ'ուզէր այցելել Լուվրի մանչինէլլիի, որ այդ գործին վարիչը պիտի ըլլար։ Բայց իր կեանքին ա՛ն ահաւոր իրիկուան յիշատակը տակաւին ա՛նքան հզօր էր իրեն վրայ որ չէր համարձակեր մօտենալ իր ամօթալի պարտութեան այդ վկային։ Վերջապէս — իրեն ի՞նչ փոյթ թէ Տարիա Լանթէ՞ր օգերան պիտի ներկայացնէ։ Թերեւս նէ կ'ուզէր փորձել Հռոմցիներուն համակրութիւնը դարձեալ շահիլ Կլուքի «Որֆէոս»ը ներկայացնելով։ Արդէն երկար ժամանակէ ի վեր ներա դիտաւորութեան մէջ կար այս դասական գործը ներկայացնել անգամ մը, որուն նըմանը տակաւին տեսած չէր Իտալիա։ Բայց մեծ Դիրմանի մը այս գործն ալ պիտի չհակցուէր իր հայրենակիցներէն, ինչպէս չէր հակցուած Վակնէր։

Ո՛րքան աւելի հասուն խորհրդածութիւններ կ'ընէր Տօնաթօ, ա՛նքան սա համոզումն կուգար թէ խնդիրը «Որֆէոս»ին վրայ կը դառնար, խորին գաղտնիքը, որ ամբողջ գործը կը պարսքզէր, բէքլամ էր լոկ։ Բայց — Տարիա Լանթէ՛ և բէքլամ...,

Ուրախ էր գիտնալով որ նէ այլևս չէր բնակեր Ասթուրայի Աշտարակը։ այսինքն ո՛չ ևս կը մնար ա՛ն վայրին մէջ, զոր նէ իրեն համար հաստատած էր, և որուն մէջ ան ներա հետ ա՛նպիսի ժամանակներ անցուցած էր, որոնց միջոցին ատեն մը կը հաւատար թէ նէ իր կեանքին գագաթնակէտին պիտի տանէր զինքը։ Այս հաւատքը ցնորք մը եղած էր։ Ուրիշ կնոջ մը ձեռքը վարած էր զինքը կեանքին գագաթնակէտին ոչ թէ բանաստեղծներէն երգուած, կանգնագեղ, ժգոյն կնոջ ձեռքը...։

(Շարունակելի)

տարել։ 2. Մանկապարտէզի չինութեան գործը իլգուլխ հանել։ 3. Կալուածոց Հոգաբարձութեան անդամներէն ոմանց, ամառուան եղանակին բացակայ գտնուած պահուն, ներկայ անդամները Քաղ. Ժողովոյ հետ խորհրդակցաբար կատարել եկեղեցական կալուածներու վերաբերեալ ո և է խնդիր։ 4. Արտօնել Քաղ. Ժողովը՝ որպէս զի արդի սակացոյցի չափազանցեալ նկատուած կէտերը բարեփոխէ։ Նոյնպէս Ժողովը՝ վարժարանի Հոգաբարձութեան կարգ մը արդարացի նկատումներուն համաձայն, որոշեց առաջարկել Գաւառ. Ժողովոյ՝ որպէս զի վարժարանի տարեկան ելմտացոյցին վրայ 230 ոսկիի յաւելում մը ըլլայ։ Ասոնցմէ պատ Ժողովը տեղեկացաւ թէ Արաքելիի Մայր եկեղեցիին վերանորոգութեան ի նպաստ Տ. Աւետիս քհ.ի միջոցաւ հաւաքուած 40 ոսկի դրկուած է Սրբազկիրի Առաջնորդարանը. Նոյնպէս՝ Վանայ մէջ Համբարձում էֆ. Երամեանի վարժարանին ի նպաստ՝ Պետրոս էֆ. Կարապետեանի նուիրած 200 ոսկիի չէքը, Ժողովը որոշեց դրկել Վանայ Առաջնորդարանը։ Նոյն գումարին կէսը Համբարձում էֆ.ի անձին յատկացուած է և էջան ալ անոր՝ ազգին սեփականելի վարժարանին պարտքերուն երկրորդ տարեվճարին։ Նոյնպէս Ժողովը կարդացած է շնորհակալութեան գիր մը, որ դրկուած է քաղաքին մէկ արուարձանին մէջ հաստատուած կոյրերու վարժարանի մը տեսչութեան կողմէ, առաջնորդարանէն դրկուած տասը ոսկի նպաստի մը առթիւ։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Աղքատախնամը չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ հանգուցեալ Թադէոս էֆ. Պ. Աճէմեանի զաւակները, իրենց հօրը յուղարկաւորութեան առթիւ երկու օսմ. ոսկի նուիրած են։

«ՓՈՒՆՁ»ի 20րդ թիւը հրատարակուեցաւ հետեւեալ շահեկան բովանդակութեամբ։— Նաւասարդ և նաւակատիք (պատմութիւն և աւանդական փշուրք) Եփրեմ Փափազեան.—Ձմարիտ հարուստը՝ Վահրամ Սվաճեան.—Դամբանական մը (Բաբերդի երեւելի վաճառականներէն Լուսիկեանի մահուան առթիւ խօսուած) Մ. Սանոսեան.— Աղջնակի մը տապանագիրը (ոտանաւոր) Աղեքս. Փանոսեան.— Ծովուն վրայ (ոտանաւոր) Օրիորդ Ռեփեկա Կոմիտասեան.— Հանգուցեալ Գրիգոր էֆ. Զաքարեանի այրին ու զաւակները.— Օրուան երեւելի անձանց մահերը (Օր. Զարուհի Եուսուֆեան, Տիկին Փեփրոնէ Քիւչիւքեան և Վսեմ. Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան).—Մամիկոն Վարժապետեան (կրթական աշխատաւորներ) Ցովհաննէս Պօղոսեան.—Կուտինական նօթեր (թղթակցութիւն) Առնակ.—Վարկաբեկութիւն։ Հաւտ՝ Կ. Պոլիս, Պալըգ Բազար, Նաթաա խան, թիւ 16։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Պէրպէրեան տպարանի մեքենավար Տիար Խորէն Գումպարաճեանի Նշանախօսութիւնը Օրիորդ Հայկանոյշ Ապօեանի հետ, տեղի ունեցաւ առջի օր, Կէտիկ Փաշա, Ապօեաններու բնակարանին մէջ, երկու կողմի ազգականներուն և բարեկամներուն ներկայութեանը։ Տիար Խորէն, տպագրական արուեստին հմուտ արուեստագէտ մըն է, իսկ Օրիորդ Հայկանոյշ՝ համեստ ու պարկեշտ աղջիկ մը։ Մեր խնդակցութիւնները։

Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Ց. Այճեան և զաւակունքը, ինչպէս նաև Այճեան, Հազարեան ընտանիքները և բոլոր ազգականները խորին շնորհակալութիւնն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք հաճեցան անձամբ, գրով և հեռագրաբ իրենց ցաւակցութիւնները յայտնել վաղամեռիկ ՕՐ. ԱՐՄԵՆԻԿ Կ. ԱՃՃԵԱՆԻ դառնակսկիծ մահուան առթիւ։

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՄԸ ԳՈՐԾԸ

Թէլթոնիայի գերման քիւպը շաբաթ օր տուաւ իր տարեկան դիմակաւոր մեծ պարահանդէսը։ Այս առթիւ նոյն շէնքը խիստ պերճ երեւոյթ մը առած էր։ Մուտքին վրայ շարուած էին վենետիկեան լապտերներ։ Սանդուխին աջ որմին վրայ զինուած էին միմոներ, իսկ ձախ պատին վրայ, ուրիշ սիրուն միմոս մը որ սրահին ճամբան ցոյց կուտար։ Սանդուխը տունկերով զարդարուած էր։ Ճակատի պատին վրայ նկարուած էր գինով միմոներու խումբ մը որ կը պարեն, մինչ հանրային ապահովութեան պաշտօնեան ի զուր կը ջանայ զանոնք կարգի բերել։ Սանդուխին վերի գլուխն ալ ոչ նուազ սիրուն ու զուարթ միմոս մը, իր երկու ձեռքերը պարզած կը ցուցնէր մեծ սրահին դուռը։ Սրահը վերէն վար զրաանգուած էր ծաղկեպսակներով, դափնիներով և բազեներով։ Հոս հոն դիմակաւորուած կիսանդրիներ, և ամբողջ պատերուն վրայ միմոներ, միմոսիկներ, միմոսուհիներ, զուարթ ու խանդավառ դիրքերու մէջ։ Սրահին մէկ պատին վրայ գեղատառ և մեծադիր գրուած էր պարահանդէսին յայտագիրը։ Ճաշասրահին որմերն ալ զարդարուած էին դարձեալ միմոներով ու ծաղրանկարներով։ Այս բոլոր նկարները որոնք բնական մեծութեամբ և մեծ ճարտարութեամբ շինուած էին, գործը ծանօթ նկարիչ Ստեփան էֆ. Ակայեանի։ Բոլոր հանդիսականները, որոնք Պոլսոյ գերման գաղութին երեւելիները կը կազմեն, մեծապէս գնահատեցին այս արուեստագիտական աշխատութիւնները։ Ստեփան էֆ. Ակայեան առաջին անգամը չէ որ կը շինէ այս նկարները, արդէն քանի մը տարիէ ի վեր ինք է որ նոյն քլիպին կողմէ կը հրաւիրուի Բարեկենդանի այս խիստ փայլուն և շքեղ պարահանդէսին առթիւ, զարդարել Թեաթոնիոյ որմերը։ Թեաթոնիայի քլիպին նախագահը, նաեւ անդամներէն հանրածանօթ տպարանապետ Մ. Լէօֆլէր և Մ. Հիմիկօֆէն, գնահատելով Հայ նկարիչին վրձինի ճարտարարութիւնը խոստացած են Թեաթոնիայի թատերաբարին վարագոյրներուն պատրաստութիւնները եւայլն յանձնել իրեն։ Ուրախալի է որ Հայ արուեստագէտ մը իր կարողութեան շնորհիւ կը յաջողի մրցիլ օտար նկարիչներու հետ, նոյնիսկ գերման հասարակութեան առջեւ։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Ուրֆայի կառավարիչ անուանուեցաւ Մարտինի նախկին կառավարիչ Էլիաս Սամի էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սալէսի ատիճան արուեցաւ թաղապետական Ա. չրջանակին կալուածատարի ու տուրքի դիւանին քարտուղարներէն Համտի էֆ.ի, Իշդիպի գայմագամ Ալի Ռիզա էֆ.ի և Ատանայի Բօզան (Սիս) գաւառին Քաբա գաւառակին Իտարէի ժողովին անդամ Արիֆ էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆ.— Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ, Սպարապետի Դրան ընդհանուր հաշուակալութեան Դ. ճիւղին Տնօրէնի օգնականներէն Ճէմալ պէյի։ Երկրորդ Մէճիտիէ՝ Տեպա լրագրին Տնօրէն և Բարիզի մամուլի սէնիքային դեր-նախագահ Էթիէն տր Նալէշ կոմսին։ Չորրորդ Օսմ. Երզրումի նահանգին կեդրոնին ոստիկան-զինուորներու հաւաքապետ Ահմէտ էֆ.ի։

*** Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Բարատաղի պատերազմական նախարարին տիկնոջ՝ Տիկին Մրլիցա Մարգինովիչի։

*** Իմթիազի ոսկի չքադրամ Երզրումի նահանգին ոստիկան-զինուորներու հրամանատար Եուսուֆ պէյի։

ՇՈՒԷՏԻ պատուիրակութիւնը երէկ առտու Պոլսոյ կողմը անցնելով այցելեց Ենիչէրիներու Թանգարանը և Սիւլէյմանիէի Մզկիթը։ Կէս օրէն ետք շոգեմակոյկով մը մինչեւ վերին Վոսփոր պտոյտ մը կատարեց։ Պատուիրակները առջի օր այցելեցին նաև Մեծ-Շուկան ու Պէյէսթէնը գնումներ կատարեցին։

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմ. դեսպան Շէմսէտտին պէյ Թէհրանէն ճամբայ ելաւ Պոլիս գալու համար։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ.— Սելանիկի թերթերը հետեւեալը կը գրեն.— Ցաւոնի է թէ Բումէլիի երեք նահանգները ներածուած ցորենները անորոշ ժամանակի մը համար տուրքէ զերծ կը մնան։ Սելանիկի մաքսատան եւ Մաքսային Վերատեսչութեան միջև թղթակցութիւն մը կատարուելով, եւարքոսական հրամանի մը համաձայն, որոշուեցաւ որ օտար ցորեններէ Սելանիկի նահանգին մէջ շինուած ալիւրները 100ին 11 մաքսատուրքի ենթարկուին, երբ արտածուին օսմ. նաւահանգիստ մը որ մաքսային տուրքերէ պսպառկութեան արտօնութիւնը չունի։ Այս առթիւ պէտք է յիշել թէ Պուլկարիայէն և Արեւելեան Բումէլիէն եկած ցորենները օրինական տուրքին ենթակայ են։

ԹՐԱՄՈՒԷՑԻ Ընկերութիւնը չափել տուած և պատրաստած է յատակաձեւերը Բերայէն Թաթավլա շինուելիք նոր գիծին։

ԿԱՏԱՂԱԲՈՒԹՈՒԹԻՒՆԸ.— Ներքին գործոց նախարարութիւնը ծանուցած էր ամէն կողմ որ այն անձերը զորս կատղած շուներ խածած են, առանց ժամանակ կորսնցնելու Պոլսոյ դարմանատունը ղրկուին, վասն զի այդ պայմանները չյարգող շատ մը անձեր կը մեռնին։ Սակայն նկատելով որ շատ մը գիւղերու բնակիչները բնաւ տեղեկութիւն չունին այդ տեսակ դարմանի մը գոյութենէն, նոյն նախարարութիւնը կրկին անգամ գրեց ամէն կողմ, որպէս զի իրազեկութիւնը գիւղացիներուն ծանուցուի անոնց հասկնալի եղանակով մը։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վերատեսչութեան թարգմանութեան դիւանի անդամներէն Սպեան Յարութիւն և Արսէնեան Արսէն էֆ.ները նոյն դիւանին միաձայնութեամբ անուանուեցան։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ.— Տամանհուրի մէջ՝ Ապտուլլահ-Մէհմէտ-Հապէշի, Աղեքսանդրիոյ մէջ՝ Խաիմ Միզրահի և Հաֆզ Խազի, Էլ-Հատատայի մէջ՝ Ագապիրրահման Հասան, Թանթահի մէջ՝ Իպրահիմ Եուսուֆ, Աղեքսանդրիոյ մէջ՝ Անասթաս Փափա, Մանսուլա-Էլ-Քէպիրի մէջ՝ Էմին Սալի էլ Սէնտի, Աղեքսանդրիոյ մէջ՝ Ամիլ-Ուլֆօ Պարպօթի, Սալօմոնի մէջ՝ Եուզէֆ Պիղայ, Աղեքսանդրիոյ մէջ՝ Նէճիպ Իզզէթ, Մուսթաֆա-Փաշայի մէջ՝ (Բէյլէ) Ֆիլիբ Ֆիլիբիտէ։ Ասոնցմէ զատ Թանթահի մ'ալ Տիմիթրի Սուքի, Աղեքսանդրիոյ մէջ Բոնօբուլօ և ընկ. Լէոնիտա Բիլիանօն, Բօզնիպէրկ եւ ընկ. և Մուսթաֆա Էսմէր էլ-Պարօնտի մանկացան։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՒՏԵՐ.— Եգիպտոսի մէջ Նեղոսի ափունքը թումբերու շինութեան աշխատող ճարտարագէտները, վերջերս, ջրվէժներուն մօտերը նախապատմական դարերու վերաբերող գերեզմանատուն մը երեւան հաներ են։ Այդ գերեզմանատան մէջ գտնուած մարմինները նախնական ձեւով մը զմռսուած են և հասակներն ալ խիստ կարճ։ Ատոնց քով իբրև զարդ կայծքարէ զատ ուրիշ բան մը գտնուած չէ, ուրկէ կը հասկցուի որ նախապատմական դարերուն ապրող աղքատ ցեղի մը կը վերաբերին։ Այդ գերեզմանատան մօտ ուրիշ մըն ալ գտնուած է, ուր քառասուն զինուորներու մարմիններ կան քովէ քով պառկած։ Այդ զինուորներուն ամէնուն ալ գլուխները չկան։ Ասուսանէն ալ կը գրեն թէ Թէպէի վեհապետներուն գերեզմանատան մէջ Սէգդ Բ.ի կնոջ վերաբերեալ գոհարեղէնները երեւան հանուեր են։ Սէգդի Բրիստոսէ 1300 տարի առաջ ապրած է։ Այդ գոհարեղէնները կը կազմեն թանկագին ոսկի ապարանջաններ, օղեր, գեղարուեստ մատանիներ եւայլն։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Անցեալ շաբթու Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 254, որոնց 2ը՝ կարմրախտէ, 1ը՝ կեղծմահէ, 1ը՝ ծաղկախտէ, 5ը՝ թիֆոյէ, 43ը՝ հիւծախտէ, 28ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազան ախտերէ։

ԵԱՆԱՑԷՆ կը գրեն թէ ամէն շաբթու հարիւր հազարաւոր անուշներով նարինջ կը ղրկուի Եւրոպա։ Մէկ քանի օր առաջ նարինջի գիները ինկած էին, բայց հիմա բաւական բարձրացած են։ Մէկ անուշուկին շահը 3.50էն 3.75 ֆր.է։ Կը յուսացուի որ այդ գիները նորէն բարձրանան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԿԱՔՇԱՐԺ.— Վերջերս Նիյսէի մէջ երկաշարժի ցնցումներ զգացուեցան։ Ուլու Քշլա ըսուած տեղը մասնաւորաբար վնասուեցաւ։ Լեռնէ մը փրթած ժայռեր ինկան և տուներ փլուցուցին։ Տղեկ մը ճզմուեցաւ, բաղմաթիւ կենդանիներ մեռան։

ԿՈՒԻ ՄԸ տեղի ունեցաւ նախընթաց օր Բարթալի շրջակայ Քուրտ քէօյի մօտ ծխախոտի դէտերու և մաքսախոյսներու միջև։ Մաքսախոյսները թողուցին փախան 300 օխա ծխախոտ և ձի մը։

ՀՐԴԵՀ.— Տարտանէլէն կը գրեն թէ անցած հինգշաբթի Պոլսոյ Բէֆէսի անուն տեղը հրդեհ ծագելով հինգ տուներ այրեր են. ուրբաթ օրն ալ Օտուն Իսկէլէսի հրդեհ ծագելով եօթը վաճառատուններ այրեր են։

ԴԱՑԵՐ.—Գարթալի Գուրնա գիւղէն Հաճիօղլը Ալիի տղան Ահմէտ և Հիւսէյին Զաւուշ, Մէհմէտ ու Ահմէտ, անցած գիշերը ածուխ բեռցուցին սայլի մը մէջ՝ Սկիւտար տանելու և ծախելու համար։ Ճամբան Սիմէնտրէ գիւղին մօտերը, Ուղուն Տէրէ ու Գարա Բունար անուն տեղը ուժգին գայլերու հանդիպեցան։ Գայլերը յարձակեցան անոնց վրայ, որոնք սակայն, առանց չուսաբելու, գաւազաններով և դաշոյններով դիմադրեցին և գայլերէն երկուքը սպաննեցին իսկ միւսները փախան։

ԾՈՎԻ ՎՐԱՑ.—Մէսաժրդիի Սեճեկալ շոգենաւը, որ անցած շաբթու Պիրէնէն ճամբայ ելած էր, 48 ժամ ուշ հասաւ Իզմիր։ Պատճառը այն էր թէ շոգենաւը ջուր առնել սկսած էր։ Գիշեր ատեն շոգենաւին պաշտօնեաները ուղեւորները արթնցուցեր ու վերի յարկը տարեր են, ուր մակոյկներ ու աղատարարի գործիքներ պատրաստուած էին։ Ջուրերը երեք մէտր բարձրութեան հասած էին, բայց ցամաքի մօտ ըլլալով Սեճեկալ կրցեր է Պիրէոն վերադառնալ։ Շոգենաւը մինչեւ հինգշաբթի նոյն նաւահանգիստը մնալով ջուրերը պարպուեր են, ճեղքը նորոգուեր և յետոյ ճամբայ ելլելով Իզմիր ժամաներ է։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Պոլիս Աբա Ալթը Փափազոլը խանին մէջ, անցած գիշեր, իւղի վաճառական Լէֆթէրօքուլոսի վաճառատունը գողեր մտնելով դրամարկղը խորտակեցին և մէջը գտնուած 100 ոսկին գողցան։ Գողերը բանալիով բացած էին վաճառատան դուռը, և մեկնելու պահուն դարձեալ գոցած էին։

ՁԱՐՄԱՆԱԼԻ ԸՄԲԻՇ ՄԸ.— Միտիլիի մէջ Անկէլէքի անուն ըմբիշ մը կայ որ իր արտասովոր ոյժով նշանաւոր եղած է։ Անցածները կռնակի վրայ պառկեր է, 500 քիլօկրամնոց քար մը ոտքերուն վրայ դրած և բարձր բռնած է, միւսնոյն ատեն կուրծքին վրայ 1200 քիլօկրամ ծանրութեամբ երկանքար մը առած է, որուն վրայ կեցած են վեց հոգի։ Ըմբիշը այս ծանրութենէն բնաւ չէ նեղուեր և քիչ մը ատեն մնալէ ետք բաւական հեռուն նետած է այդ քարերը։ Երանի տեսնելով հաւատացողներուն։

ՁՆՐԲԱԿԱՎՈՒԹԻՒՆ.—Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Բերիքլի անուն անձ մը, երբ ան զբաղած էր ծախելու 90 ոսկինոց մասնի մը, որ գողցուած էր, Բերա, Եէնի Զարչի, մատամ Մարչի տունէն։ Բերիքլի նոյն տան սպասաւորն էր։

ՄՕԻՋ ՊԷՀԱՐ ԻԶԱՔ ԷՊԷՕՂԼՈՒ
Վ. Ա. ՀԱՄԱՌՕՏԱՑՈՒՆԸ

Վերոդրեալ վաճառատունը հետեւեալ ազդը ղրկած է մեզ.—

Հաշուեյարդարութիւնը, զոր երէկ ամիսէ ի վեր կը կատարէինք մեր պահանջատէրերուն հետ, կատարելապէս վերջացած է այսօր, և մեր յարգելի յաճախորդներուն կը ծանուցանենք թէ առաջուան պէս Կ. Պոլիս Վալիտէ խանի մեր կեդրոնական վաճառատան մէջ

ՄՕԻՋ ՊԷՀԱՐ ԻԶԱՔ ԷՊԷՕՂԼՈՒ

անունով կը շարունակենք մեր չուխայի առուտուրը։

*** Զուխայի ծանօթ վաճառական Մօիզ Պէհար Իզաք Էպէօղլուի բազմաթիւ համակիրներն ու բարեկամները անշուշտ ուրախութեամբ պիտի ողջունեն այս վաղեմի ու հանրածանօթ վաճառատան վերաբացումը։ Էպէօղլուները մինչեւ յարգուած դէմք մը եղած են առեւտրական հրապարակին վրայ իրենց ուղղամիտ ու պարկեշտ գործառնութեամբը, այլ և այլ բարենպատակ հաստատութեանց հանդէպ իրենց առատաձեռնած նպաստներովը։ Էպէօղլու վաճառատունը հաղորդակցութեան մէջ է գաւառացի բազմաթիւ հայ վաճառականներու հետ որոնք քաջայոյս ենք որ ասկէ ետք ալ կը շարունակեն ըստ առաջնոյն իրենց գործառնութիւնները յիշեալ վաճառատան հետ և կ'օգտուին անոր թէ գիներու աժտութեան և թէ պայմաններու դիւրամատչելիութեան տեսակէտով իրենց ընտրելիք դիւրութիւններէն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԳ 10 Փետր.— Վիեննայի ռուս դեսպան իշխան Ուրուսով ետ կոչուեցաւ։ Արդէն ինֆլուէնցայէ կը տառապի և քիչ օրէն Բեդերսպուրգ պիտի ուղեւորի արտակարգով։

ՊԵՐԼԻՆ.— Մեծամեծ դժուարութիւններու կը բաղխի Ելեւմտից Նախարար Պառոն Շդէնկէլի յաջորդ մը գտնելու խնդիրը։ Վարչապետ իշխան Պիւլով այս խնդրին վրայ այսօր երկարօրէն խորհրդակցութիւն կատարեց Վիւրդէմպէրկի վարչապետին հետ։ Պառոն Շդէնկէլի ամէնէն հաւանական յաջորդը կը նկատուի Պատէնի ելեւմտից Նախարար Մ. Հոնուսէլ։

ՀՌՈՄ.— Սէն Մօրիս և Լազարի կարգին մեծ քարտուղար Մ. Պիանքէրի Ծովային Նախարար Ծովակալ Միրաբէլլոյի յանձնեց շքանշան մը ի վարձանոր լիսմանիայ ծառայութեանց։

— Զարեւիչ եւ Սլաւա դրահաւորները և Պօկաղիր յածանաւը Փետրուար 20ին պիտի ժամանեն Նաբօլի։ Ռուսական նաւատորմիղին այս այցելութիւնը քաղաքական հանգամանք չունի, այլ քաղաքավարական փոխադարձութիւն մըն է Էգնա իտալական մարտանաւին անցեալ ամառ Քրոնշդատ կատարած այցելութեան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նաւային շինութեանց Լէյն գործարանը որ Անգլիոյ ամէնէն հին Տաւնն էր, դադրեցուց իր վաճառականները։ Հինգ հազար գործաւոր կը բանեցնէր։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պատերազմական նախարարի դիրքը խախտած է, վասն զի Մաճառները չեն ընդունիր անոր պահանջումը՝ սպաներու թոշակը աւելցնելու համար։

ՍՈՖԻԱ.— Մ. Ռիզով Հռոմի պուլկար գործակատար անուանուեցաւ։ Լոնտոնի գործակատար Մ. Զոռով Բեդերսպուրգի գործակատար կարգուեցաւ և արտաքին գործոց նախկին նախարար Մ. Ռադոսլաֆով ալ Բարիզի։ Իսկ Մ. Զոլոտովիչ ուրիշ պաշտօնի պիտի կոչուի։

ԼԻՎԸՐՊՈՒԼ.— Եգիպտական բամբակի գինը դարձեալ ինկաւ։ Աղեքսանդրիայէն կը հեռագրուի թէ գործատէրերը չըլլալով, մատուցման դէմ խնդրանք չկայ։ Գիներու այսչափ անկում չսպասուած կը նկատուի։

ԲԱՐԻԶ.— Հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ ձիւնի բուռն մրրիկներ կը տիրեն։

— Նիւ Եօրքէն կը հեռագրուի թէ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը Ցուլիսի կիսուն 30 միլիոն տոլարի նոր փոխառութիւն մը հրապարակ պիտի հանէ 100 4½ տոկոսով։

— Ամերիկեան երկաթուղիի ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ այժմ Մ. Նահանգաց մէջ 400,000 վագոն ապրանքներու փոխադրութեան յատուկ, պարապ կեցած է, մինչ անցեալ տարի նոյն միջոցին վաճառաբարձ 100,000 վագոնի պակաս կ'զգացուէր։ Երկաթուղիի հասոյթները մեծապէս պակասած են այժմ։

ԲԱՐԻԶ.— Հրապարակին ընդհանուր կացութիւնը չի բարւոքիր, և գործերը դանդաղ են։ Գործառնութիւնները շատ սահմանափակ վիճակ ունին։ Հիւսիս. Ափրիկեան խնդիրը, եկամուտի վրայ տուրք հաստատելու համար Երեսփ. Ժողովի մէջ կատարուած վիճաբանութիւնը և դրամական անձկութիւնը որ կը տեսնուի Լոնտոնի և մանաւանդ Պրէյլիի մէջ անպատատ ազդեցութիւն գործեցին հրապարակին վրայ։ Ֆրանս. Ռանդը նախորդ օրուան գինին վրայ մնաց։ Բայց օտար թուղթ ծախուեցաւ, մանաւանդ ռուսական թուղթ, Օսմ. թուղթերը տկար էին։ Մրացեալ՝ 96.10։ Ռիօ Դինդօ 20 ֆր. իսկայով իջաւ 1633ի, պղինձի գինին 61.10էն 59.15ի իսկայուն հետեւանքով։ Պալիա Գարա Այտըն՝ հանդարտ. բացուեցաւ և փակուեցաւ 452ի։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ հանքային թուղթերու հաշուեյարդարութիւնը բաւական դիւրաւ կատարուեցաւ, բայց հրապարակը տկար էր։ Անգլ. Բանսոլիտէն կէս կէտ ինկաւ։ Ամերիկեան հրապարակին վիճակը գէշ է։ Երկաթուղիներու հասոյթները մեծապէս պակսեցան։ Ամերիկեան թուղթերը միջին հաշուով 1½ կէտ ինկան։

ԱՌԻԵՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Յունվար 29 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	ճերմակ	օքան 49 — 50
Երկրորդ	»	» 48 —
Խառն		» 47 —
Զավտարլը		» 44 - 46
Կարծր առաջին		54 — 55
Կարծր միջին		» 52 — 53
Կարծր խառն		» 50 —

Այսօր 4 վագոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ

		ՂՐՇ.
Տեղական դրմա	Ա. պարկ	98 —
» »	Բ. »	96 —

ԹԷՓ

Օքան 24 փարա

ԳԱՐԻ

Դանուբ	քիլէն	17½ — 19
Բումէլի և Մերսին	»	17 — 18

* * *

Մէկ շաբթուան ժամանած ապրանք ցորեն Անատոլ 26 վագոն, Բէլօստէնճէ 30,500 գրիւ։ Ալիւր ռուսական 600 պարկ, Մարսիլիա 13,450 պարկ, Իտալիա 800 պարկ, ավուլկարական 300 պարկ։ ցորենի և ալիւրի գիներու վրայ նոր փոփոխութիւններ չըլլալով միօրինակ վիճակի մէջ կը շարունակէ, միայն կարծր ցորեններու համար սա միջոցիս բաւական խնդրանք կայ։

ԹՈՔԱԽՏԻ ՎՐԱՑ
ԿԵՆՍԱԿԱՆ ԾԱՆՕԹԻՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ժամանակիս ամէնէն ահաւոր հիւանդութեան վրայ լիակատար ծանօթութիւն տուող այս գրքոյկը պատրաստած է Տոքթ. Ցովս. Տ. Մատփանեան, մեր ժողովուրդին բոլոր դասակարգերուն համար հասկնալի լեզուով և գործադրելի հրահանգներով։ Բոլոր քաղաքներու և գիւղերու մէջ ցրուելու է դայն, պատուար մը կանգնելու համար թոքախտի տարածումին դէմ։ Դեր. Առաջնորդներն Արժ. քահանաներն, Պատ. Աղքատախնամներն և վերջապէս ժողովուրդին բարիքը խորհողներն մեծագոյն ծառայութիւնը մատուցած կ'ըլլան իրենց միլվայրին՝ աշխատելով ամէն տուն մացնել այս խիստ կարեւոր հատորը, որուն գինը միայն 60 փարա նշանակուած է, ժողովրդային չրջաբերութիւնը դիւրացնելու համար։

Դիմել՝ Պալենց Գրատուն, Կ. Պոլիս, կամ, Տոքթ. Մատփանեանի, Պարտիզակ։

ՄԱԼԻԼԷ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Մանաւոթը վիլայէթի միւհագաթրնտան Գրբչօվա գազասընտա միւլթէգիմին վէ քիֆիֆէլաբնտան Տէօվլէթ նամընա պիթթէֆէվվիւզ չէրայէթը մալիմէ իլէ ֆիրուխթի մուգարրէր օրան վէ մանալինէ միւգայէտէ չրգարբլաբզը էվվէլէճ իլան իսիլէն էմվալը կայրը մանգուլէտլն գրրգ եէտի գրթա արալինին պէտէլաթը միւխթէլիֆէ իլէ չէհրը Քեանունի Սանինին երրմի իւչիւնտէ գարարտատէիինն չէքիլտիկի վէ մէգքիւբ Քեանունի Սանինէն օթուզ պիրինճի կիւնիւ իհալէի գաթէէսի իճրա գըլընճաճը մանալինտէն պիտիբրիմիշ օլմաղլա վիլայէթը մէղքիւբէ մալ սանտուգընտան մաթլուպը օլուպտա պունարա թալիպ օլանլարրն միւտտէթը մուհարրէրէ զարքինտա մահալինէ վէ եախոտ պէտէլաթը մէղքիւբէ մէճգաարի իլէ էմրաքրն նէվի հագգընտա մալիմաթ իսթիհսալ իթմէկ իւզրէ Մալիէ Խազինէի ճէլիլէսինտէ Ազար վէ Բուսումաթ Խարէի ումմիէսինէ միւրաճաաթ էղլէմէլէրի իլան օլունուր։

29 Քեան. Սանի 323

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊԱԼԱԹԻՍՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

29/11 Յունվար 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆՍՈԼԻՏԷ		
Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ղ.Ո.	104 27
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	104 28
Երէկուան էն բարձր գինը	»	104 33
» էն վար գինը	»	104 13
ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր.	174 62
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	174 62
Երէկուան էն բարձր գինը	»	175.—
» էն վար գինը	»	173 75
Մրտիլլիի Պանքա		5.—
Սելանիկի »	Ֆր.	138 —
Բարասու Բրէվիլէժիէ	Ֆր.	35.—
» Օրանէա	»	28. |
Ներքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	43.—
Ներքէթը Խայրիէի Համիթիէ	Օ.Ո.	4.45
Թրամվայի քամնեթուղթ	»	8 85
Միւհասանա Թրամվայ	»	4.45
» պարատթուղթ	Ֆր.	472 —
Տէրքոսի ջուրի բանկ.	»	321.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	16.20
Իզմիրի քարափ	»	592 -
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Ս. Ո.	4.17
Բարափ Կ. Պոլսոյ	Ֆր.	432.—
Թրամվայ		48 —
ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹՔԵՐ		
Ցունական փոխառութիւն	Ֆր.	245.—
Պանք Նատ. Կրէտ.	»	412.—
» » » Նոր	Ս.Ո.	4 02
Լաւրիոմ	Ֆր.	62.—
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն		Ղ. Փր.
Ֆրանսական ոսկի		87.13
Անգլիական ոսկի		110 05
Բոլ		92.—
Մէճիտիէ արծաթ		108.07
» յառաջդ		108.10
» մանրուք		105.10
Մէթալիք		101.—
Պէշլիք		103.20
Բուպլի թղթադրամ		8.69
Քրիմից		50.—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԴԻՐ		
Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրշ.	110.25
Բարիզի » »	Ֆր.	22.75
Վիէննայի » »	քուրոն	21.89
Պերլինի » »	մարք	18 59

ԹԱՐԻՋԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

10 Փեբրվար 1908

Ֆրանսական Ռանթ 3%	96.57
Օսմ. միաց. գանս. 4% բաց.	96.10
» » » գոց.	96.15
Բումէլիի երկաթուղի Ֆր.	178.75
Բէժիի պարատթուղթ »	448.—
Օսմանկան մաքս »	—.—
Օսմանեան Պանքա »	717.—
Բրէտի Լիոնէ »	1196.—
Բարիզի Պանքա »	1473.—
Իտալական Ռանթ 4% »	103.05
Ռուսական » 5% 1906	96.85
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4%	94.30
Պալիա Գարա Այտըն Ֆր.	452.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

10 Փեբրվար 1908

Անգլիական Ռանթ	86.93
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց Գ.Կ.	96.—
» » » գոց. »	95.75
Օսմ. Պանքա	18.75

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

10 Փեբրվար 1908

Օսմ. Միաց Գոնս.	95 50
Բումէլիի երկաթուղի	146 50
Անատոլուերկ. Բաժնեթ. 60 %	—.—

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

10 Փեբրվար 1908

Բումէլիի երկաթուղի մարք	186.20
Վինրը Պանք Ֆէրայն »	519.—
Ռուսական 5% 1906 քուրոն	92.—
Օսմ. Բէժի »	423.—

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԱԶԳԱՅ
Ա Ր Ա Ջ
ԳԱԶԵՏԱ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ

№ 5 (1)
ՀՈՒՆՎԱՐԻ 1918
Գ Ի Ն Ը 5 ԿՈՊԵԿ

ՀԱՅԿ ՆՈՒՅՆ ԺՂՎՍՑՅՈՒ

ԿՈՏՐԱԿԱՆ

Ի

ԴԱԺՇՈՒԹՅՈՒՆ

ԳՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ՄԻ ՀԱՅԻ ԴՐԱՄԱՏՈՒՐԳԻՆ

— Ինչպես ասացի, ես ոչ մի բան չեմ ուզում ինձանից զատ։ Ինձ համար ամենալավն է, որ ինձ թողնեն իմ գրասենյակում։ Ես ինձ ավելի լավ զգում եմ։ Ինչպես ասացի, ես ոչ մի բան չեմ ուզում